

Justis- Og Beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep.
0030 Oslo

Deres ref.:

Vår ref. (saksnr.):
22/3861 - 8

Saksbeh.:
Tove Grøstad Kalleberg, 986 22
028

Dato:
23.11.2022

Høringssvar - Styrking av forbrukeres rett til å betale med kontanter - endringer i finansavtalelovens regler om betalingsoppgjør

Det vises til høringsnotat av 01.09.2022 med høringsfrist 19.12.2022 vedrørende styrking av forbrukeres rett til å betale med kontanter – endringer i finansavtalelovens regler om betalingsoppgjør.

Høringen gjelder endring av finansavtalelovens § 2-1 vedrørende styrking av forbrukernes rett til å betale med kontanter.

Byråden for finans avgir høring på vegne av Oslo kommune på delegert fullmakt.

Høringsnotatet omhandler salg av varer og tjenester fra fysiske lokaler. I betjente faste fysiske forretningslokaler der næringsdrivende selger varer eller tjenester til forbrukere, skal disse tilby forbrukere å betale med kontanter. Dette omfatter butikker, kiosker, restauranter, frisørsalonger mv. Salg fra privatpersoner, ubetjente utsalgssteder og netthandel omfattes ikke.

Oslo kommune ser det som positivt at forslaget til ny finansavtalelov tydeliggjør forbrukernes rett til kontant betaling da dagens lovgivning er noe uklar.

Oslo kommune har over lang tid oppfordret kommunens virksomheter til å redusere bruk av kontanter på alle områder. Samfunnet er blitt veldig digitalisert på betalingsformidling, noe som i all hovedsak er positivt. Men det har også sine utfordringer.

Oslo kommune er enig i departementets vurdering av at det er forbrukere som av ulike grunner har vansker med å benytte andre betalingsmidler enn kontanter. Nye digitale betalingsløsninger ekskluderer enkelte grupper i samfunnet, og da er kontanter ofte den enkleste måten å få betalt for varer. Dette kan gjelde barn, eldre, personer med nedsatt funksjonsevne, personer uten smart telefoner og turister. Det viser seg ofte at det er problemer med å finne gode løsninger for å bistå disse personene med betalinger, da koder og betalingskort må betjenes av hjelperen, noe det ikke er anledning til.

Oslo kommune er også enig i at dersom samfunnet ikke benytter kontanter, kan det bety en svekket beredskap i tilfelle svikt i betalingsformidlingssystemene. Det å utelukkende basere seg på digitale betalingsløsninger og smarttelefoner øker sårbarheten i

samfunnet.

Oslo kommune ønsker å motvirke svart økonomi og tilhørende problemstillinger i for eksempel serveringsbransjen og drosjenæringen. Tilgang på større kontantbeløp gjør det enklere å omgå regler som skal hindre økonomisk kriminalitet. Flere serveringssteder ønsker utelukkende digital betaling fra kunder. Koronapandemien har vist at store deler av samfunnet er villige til å benytte kontantfrie betalingsløsninger, og serveringsnæringen har vært innovative når det gjelder å teste ut ulike varianter.

Departementet ber særlig om tilbakemelding på tilfeller der det finnes særlige grunner til unntak fra rettighet til kontant betaling. Oslo kommune v/ Byrådsavdeling for næring og eierskap har i brev av 22.05.2022 signalisert overfor Nærings- og fiskeridepartementet at kommunen ønsker å ha en lokal frivillig forsøksordning med kontantfrie soner i serveringsnæringen. Slike forsøksordninger forutsetter at det åpnes for det i lovverket, og det bes om at en slik unntaksregel innføres.

Manglende innslag på kasse ved kontantbetaling er et gjentakende lovbrudd på enkelte serveringssteder. Kontanter som unndras myndighetskontroll benyttes blant annet til betaling av ulovlige varer og tjenester, herunder ulovlig arbeidskraft. Kontantfrihet vil gjøre dette markedet mindre, med hensyn til hvor kriminelle kan benytte ulovlig tilegnede kontantbeløp. Store deler av kundemassen og næringen selv vil med stor sannsynlighet være positive til en frivillig forsøksordning, da det store flertallet trolig ikke vil merke endring fra dagens system.

En slik forsøksordning kunne tatt utgangspunkt i frivillig deltakelse fra enkelte serveringssteder, for en tidsavgrenset periode. Dette kunne gi et solid grunnlag for nyttig praktisk kunnskap på området. Et fokuspunkt for en etterfølgende evaluering kan være om det er registrert nevneverdige negative aspekter ved forsøket, herunder fra kundegrupper som tradisjonelt benytter kontanter.

Oslo kommune er positiv til departementets forslag om retten til kontant betaling kun skal gjelde betaling opp til et visst beløp. En øvre grense for betalingsbeløp i kontanter vil også begrense mulighetene for økonomisk kriminalitet.

Videre ber departementet om synspunkter på om det for eksempel av ranshensyn ikke skal være en rettighet til å betale kontant om natten. Vi støtter en regel der det enkelte utsalgssted selv kan ta en beslutning om at det av sikkerhetsmessige grunner er kontantfritt etter et bestemt klokkeslett, for eksempel kl. 23. Dette kan være betryggende for steder med få eller kun en ansatt på arbeid.

Når det gjelder forslaget til endring i punkt 4 *Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om retten til å betale med kontanter for kollektivtransport med buss og bane. I forskriften kan det stilles krav til tilrettelegging for kontant betaling ut over det som følger av tredje ledd.*

Mange av forbrukerne som har problemer med digitale betalingsløsninger, tar taxi. Denne næringen har samme utfordringer som serveringsbransjen, men det er ønskelig å finne betalingsløsninger som inkluderer alle brukere av taxi.

Med vennlig hilsen

Einar Wilhelmsen

byråd

